



„Soča“ izbaja vsak četrtek in velja
e pošto prejmana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1.
f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse
leto f. 3.— Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „po-
slanicah“ se plačuje za navadno tristopno
vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10
soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu
v tobakarnicah „Via del Belvedere 179
in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo pod naslovom: Vik-
tor Dolenc v Gorici. — Rokopisi
se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno
frankujejo. — Delalcem in drugim ne-
premožnim se naročnina zniža, ako se
oglasijo pri uredništvu.

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Deželni zbor goriški.

5. seja dne 14. maja.

Predsednik konstatuje postavno število poslancev,
potem se prebere in potrdi zapisnik poprejšnje seje.

Peticija sosedov iz Golobrdra v Dolenski županiji
zastran predelanja mejne ceste med Golobrdrom in Mer-
nikom se izroči peticijskemu odseku.

Dr. Lavrič interpelluje vladnega Zastopnika za-
stran nerednega izplačevanja učiteljskih plač na Krasu
in v Goriški okolici. Interpellacijo smo priobčili v za-
dnjem listu.

Vladni zastopnik hoče predložiti to interpellacijo
vis. vladi.

Predsednik naznani sledeč nujni predlog poslancev
Del Torre-ja: I. Naj se sprejme v občinski red od 7.
aprila 1864. št. 8 deželnega zakonika na primernem
mestu ta-le določba:

„Glave družin (ognjišča) v občinah so odgovorne
za povračilo škode županu in podžupanom, za katero
koli hudobno poškodovanje njih oseb ali v isti občini
ležečega njih premoženja, ali premoženja njih žen ali
otrok, za kolikor bi v ta namen ne zadostovalo imetje
poškodovancev, ali bi se ti ne mogli iztakniti.

To povračilo se bo tirjalo od družinskih glav po
enakih delih v zmislu §. 82 o. r.

II. Ta predlog se izroči pravnemu odseku z na-
ročilom, da nemudoma o njem poroča.

Ko je priznana nujnost, motivuje Del Torre
svoj predlog, ki se po tem izroči pravnemu odseku. — Na
dnevnom redu je prvi predmet: volitev enega uda in ene-
ga namestnika v deželno komisijo za uravnavo zem-
ljiškega davka.

Izvoljena sta soglasno za uda poslanec Dottori,
za namestnika poslanec Candussi:

O drugi točki poroča poslanec Dr. Pajer v imenu
pravnega odseka o načrtu postave zastran varstva polj-
skega blaga.

Odsek je vladni načrt nekoliko spremenil, pa tudi
stilistično italijanski in slovenski tekst preuredil. —
Vladni zastopnik se ustavlja dvema odsekovima preured-
bama in priporoča, naj se postava nespremenjena sprej-
me, kakor jo je vlada predložila. Poročevalec zagovarja
prav tehtno odsekova popravka. Na to se postava sprej-
in potrdi tudi v zadnjem branji po odsekovem predlogu,

kakor jo je „Kmetovalec“ v zadnjih treh številkah pri-
občil.

Dr. Deperis poroča o načrtu postave, kojega
je predložil deželni odbor in razpravljaj pravni odsek,
zastran vpeljave šolskega doneska od dediščin. Zbor
prestopi o tem načrtu na dnevni red.

Po predlogu pravnega odseka (poročevalec Dr.
Deperis) potrdi zbor načrt postave, po kateri je od-
pravljena šolnina.

Isti poročevalec podaja poročilec pravnega odseka o
preuredbi dež. postave od 10. marca 1870 št. 18
zastran učiteljskih plač in po njegovem predlogu potrdi
zbor sledečo postavo:

Čl. §§. 21. 22. 32. 34. in 37. postave od 10.
marchija 1870 št. 18. (Dež. zak.) se nadomestijo tako:

§. 21. Da se značuni znesek, ki je za vsako učiteljsko službo odločen, razdelijo se šolske občine z ozirom na poprečne cene za življenje najpotrebnejših roči in na druge krajne okolnosti v tri vrste.

To razdelitev napravi deželna šolska oblastnija in jo vsakih 10 let pregleda; vendar jo sme tudi med tem časom popraviti.

§. 22. Najmanjši znesek učiteljeve gotove letne plače znaša v občinah I. (najvišje) vrste 600. gld. v občinah II. vrste 500 gld. in v občinah III. vrste 400 gld.

§. 32. Ravnateljem ali nadučiteljem tiče opravilna doklada, katera znaša v občinah I. in II. plačne vrste za prve 100 gld. za druge 50 gld., katero lahko v enakih odplačilih (ratah) se stalno letno plačo vred prejemajo.

Kder obstoje plačna stopinje, stopi imenovani ravnatelj ali nadučitelj ob enem na najvišjo plačno stopinjo.

§. 34. Drugim učiteljem tiče stanovanjska odškodnina določena v znesku letnih 80 gld.

§. 37. Podučitelju gre tudi stanovanjska odškodnina v znesku 80 gld.

Čl. II. Te preuredbe ne spremenijo onih pravic do večih plač, katera je užo zadobilo učiteljsko osebje, nameščeno po določbah postave od 10. marchija 1870 št. 18. (Dež. zak.)

Čl. III. Ta postava zadobi veljavo tistega dne, ko se razglaši.

Mojemu ministru za uk in bogočastje je naročeno, da to postavo izvrši.

Vsled tega sklepa predlaga Dr. Deperis naj se smatrajo za rešene vse prošnje, katere so podali ljudski učitelji iz raznih okrajev za povikšanje njih plač. Sprejeto.

Dalje poroča Dr. Deperis o načrtu postave zastran združenja krajnega in okrajnega šolskega svetovalstva v mestih poknežene grofije Goriške in Gradiške z lastno ustavo.

Ta postava se brez ugovora sprejme po predlogu pravnega odseka. Vsled nje se združita v Goriškem mestu krajno in okrajno šolsko svetovalstvo v eno samostojno šolsko svetovalstvo pod predsedstvom županovim.

Poslanec Winkler bere odsekovo poročilo o Faganelovem predlogu zastran razdelitve občinskih zemljišč in predlaga, naj deželni zbor sklene:

„Deželnemu odboru je naročeno, naj opozoruje občine, posebno one na Krasu na velike koristi razdelitve občinskih zemljišč z opazko, da se bode deželni zbor radovoljno oziral na dotično postavno načrte, ki se bodo opirali na soglasno željo občinarjev, ali pa na take, katere bi starešinstva sklenila z ozirom na posebne potrebe in pravne razmere posameznih občin, samo da taki predlogi ne zadevajo občinskih gozdov, kateri so po namenu §. 21 gozdne postave od 3. decembra 1852 praviloma nerazdeljivi, glede katerih bi se morale občine lotiti razumnjšega oskrbovanja.“

Poslanec Pagliaruzzi nasvetuje, naj se temu predlogu dostavijo še te besede: „Vsakakor se morajo spoštovati določbe §. 61 in 62 obč. reda, ker bi sicer deželni odbor dotične razdelitvene načrte zavrnil.“

Winkler izpodbihi Pagliaruzzi-jev dostavek, ki se pri glasovanju zavrne; odsekov predlog pa obvelja.

Poslanec Candussi poroča v imenu finančnega odseka o računskih sklepkih za l. 1874 glavnega zaloga za ubogo, deželne gluhonemice, deželnega zaloga in o položnem in tujem denarju. Prva dva se potrdita brez ugovora.

Račun deželnega zaloga se pa po kratki razpravi potrdi s tema končnima točkama:

„1. Račun dež. zaloga za l. 1874 je potrjen z dohodki, znašajočimi 218.185 gl. 98 $\frac{1}{2}$ kr. in s stroški v znesku 218.046 gl. 64 kr. tedaj z denarničnim ostankom 139 gld. 34 $\frac{1}{2}$ kr., z aktivnimi zastanki 247.010

LISTEK.

Ko ovetlice razcvetě.

(Obraz iz pomladi.)

Človeka potovanje po široki zemlji je nevidna božja moč s štirimi neomagljivimi stebri zaznamovala ter ves čas življenja od zibelke do groba v štiri točke razdelila. Za to dolgo, da neizmerno pot večnosti, koje atomi leta značijo, je božja previdnost po očetovsko skrbela. Štiri vsako leto se ponavljajoči časi razdelé le to v ravno toliko točk: v pomlad—poletje—jesen in—zimo.

Kar sta nam v tem kratkem in spremenljivem življenju „zibelka“ in „grob“, ta pomen imajo za eno leto v večni naši naravi „pomlad“ in „zima.“

Kako modro je vendar božja moč vse to ustvarila!

Postavila je mej merzel pozimski led in vroče poletne solnčne žarke — kot naravni prehod—mladega prijetnega zefira in pomladansko krasoto cvetlice, lepo oči omamlajočo zelenjav logov in dobrih in vesele melodije slavčeka.

Kako lepa je vendar narava, ko se je iznebila bele snežne plahte in na novo oživela v spomladi! Človeškemu srcu napravi naj večji in naj prijetnejši vtise, kajti ono je v vedni dotiki z naravo in z vsem zunanjim svetom. Tudi človeško srce ima zimo, jesen—in s prvo vijolico, s prvim slavčkovim žvergolenjem, ki nam lepše čase—prekrasno pomlad—naznanjajo, zadobilo je tudi ono pomladansko radost in vesele čute.

Pesniki vseh narodov so uže pred sto in sto leti mlado naravo, prekrasno pomlad v pesnih častili, in kar so nam ovi iz notrajnega prepričanja in iz lastne skušnjaje napeli in povedali, to je pozneje ljudstvo posnemalo iz notrajnih čutov. Živo nam to pričajo brezštevilni pomladanski prazniki, ktere še dan danes, posebno pa prvi dan majnika v nekterih krajih nahajamo.

Majnik! Sicer kratka beseda, a vendar zelo pomembni stavek. Čudno lepo in veličastno se nam ta mesec mati narava sveti, skoro prevzetna zaradi preobilnosti in krasote, ktere je človeško srce nepopisljivo ljubeznjivo smehljala. Marsiktera lepa misel je bila celo zimo v naših prsih zaprta in uže skoro potrta, toda modra barva na obnebj, novo rojeni rosní končki in pomladanska sapa so jo oživeli in iz zavora rešili in človek je ovo prostost, ovo radost svojih mislij zadobil, ktero narava mati sama uživa in s ktero vse, kar živi in se trudi navdušuje. Srčno te toraj pozdravljam prekrasni majnik, da nam v pravem in lepem pomenu ohraniš z vijolicami okinčanega deteta: pomlad! Prsa se mi širijo in roke iztegujem, da bi te ljubeznjivo objel in za vse čase k sebi pritisnil z vsemi tvojimi brezštevilnimi prekrasnimi sanjami, ktero mi tako prijateljsko podajaš! Ti kličeš, in odgovarjajo ti igraje se s solnčnimi žarki starodavne čistiljive gore in strmi hribi, kterim beli sneg polagoma odjemlješ; odgovarjajo ti mirno pihljajoči vetrovi, ki se z mladim drevsnim perjem veselē; odgovarjajo ti s prijaznimi pokloni različno barvane lepodišee vijolice, ktere si po jelšovem obrežji raztrosil in odgovarjajo ti tisočni jeki samotnega, toda uže spet oživljenega pesnikovega srca!

Pomlad! Čas obligatnega zajuterka pod milim ne-

hom... Akopram nekoliko kesna in počasna letos, je vendar uže prav krasna naša mati narava, in skoro demonstrativno hité cvetlice na dan, kakor kaka štirinajstletna gospodična na ples in tu plesavca z nedolžno—resnim pogledom nagovarja: „Ne sramujte se gospodine in plešite z menoj, vsaj nijsem več otrok!“

Mandeljni, črešnje in breskve mečejo bele peresca na pomladansko prst; tisoč in tisoč popčkov se z nekako prevzetnostjo brez nobene kavicije in koncesije—toda vendar z nekako njavno prostostjo razpenja, kakor da bi še državnega pravdnika—hude slane—ne bilo, ki v eni sami seji, pravim v eni noči vse, pokončati zamore. Bi se kaj tacega tudi zgodilo in nam sovražni duh nedolžno cvetje pomendral in uničil, ostane nam narava vendar narava, ki na mesto pokončanih peresc kmalu čisto nove poziva ter se prej ali pozneje človeku v polnem kinču prikaže. Nam takovi dnovi ostanejo, kakor jih sedaj imamo, potem lahko rečemo, da nam je bil zlati majnik prekrasni pomladanski mesec. Nič slabega se ne bojmo; pride poletje in jesen: sadja, žita in vinca nam bode ljuba mati narava mnogo podarila in nepopisljivo veselje v prsa našega kmeta vlila.

Zlati majnik! Lepi čas v krasnem življenju povsod bodisi na deželi ali v mestih. V naših prsih se ova čutstva vzbudijo, ki nam življenje olepšajo in okrepcajo: ljubezen. Mladi Romeo zida novi grad v zraku in postavlja v duhu pod okno svoje izvoljene zelene maje, Juljka pa v vrtu pridno rožice zaliva, ki so nje-mu namenjene. Ljubečim sercem je majnik pravi kolarček, kajti prvi dan tega meseca uže nam zorni obraz kaže ter nas preljubeznjivo vabi k prazniku pomladanske ljubeznij. Prva vijolica in prva zelena vejica

gld. 84 kr. pasivnimi 266.304 gld. 84 kr. in s premoženjem 6.242 gld. 94 1/2 kr.

2. Zaradi se deželnemu odboru, naj naznani vsem zaručnim dolžnikom, da bodo morali plačevati od dne 1. januarja 1876 naprej 6 odstotne zastane obresti od vseh kakoršnih koli predplač (posojil), katere so dobili iz deželnega zaloga.

Račun o položajih in ptujih denarjih se tudi potrdi.

Dr. Abram predlaga v imenu deželnega odbora, naj se dovoli bivšemu okrajnemu nadzorniku g. Francu Budalu, da bode na deželne stroške med bolniki družega razreda v norišnici v Feldhofu preskrbljen. Dovoljeno.

Tehnikarju Francu Manzanu na Dunajski visoki šoli dovoli zbor 60 gld. podpore.

Jožefu Leghissa, dijaku na vinorejski šoli v Klosterneuburgu je dovoljena pomoč 200 gld. za prihodnje šolsko leto.

S tem je dnevni red končan in seja sklenjena ob 8 1/2 uri zvečer.

Prihodnjic bomo še o zadnji poročali.

Dopisi.

v Gorici, 27. maja 1875.

Naše politično društvo obstoji že sedmo leto in je vkljub mnogim nevihtam, katere je prestalo v preteklih letih, vkljub vsem zarotam nekaterih Slovencev, katerim je narodna reč deveta, lastna korist pa prva briga, še zmerom na stalni in trdni podlagi. To društvo je popolnoma vkoreninjeno v narodu in je kot tako že marsikaj koristilo; kajti k njemu pripada tudi večina slovenskih poslancev, kateri po mogočnosti podpirajo v dež. zboru težnje, sklepe in prošnje tega društva in tako se je dosedaj že marsikaj doseglo in bi se bilo še več, ko ne bi bila na krmilu vlada Slovincem popolnoma nasprotna.

Naše društvo pa je tudi mej narodom samim uspešno delalo; ono je vpeljalo mej ljudstvo parlamentarne šege, katerih so se poprijeli občinski in drugi zastopi; budilo je narodno zavest in ljubezen do vsakovrstnega napredka in od prvega začetka sem povzdigovalo je mej narodom zastavo prave svobode in demokratičnega slovenskega duha. Da društvo, ki se je potezalo in zmerom dela za take svrhe, ne more propasti, je jasno in dokazano; tudi to je gotovo, da se bode njega upliv čedalje bolj širil in da si bode simpatij pridobilo v vseh slovenskih krogih.

Zadnji občni zbor pri Rebku, ki je bil obiskan od mnogo uplivnih mož iz vseh krajev goriške grofije, nas je v tem mnenju le še potrdil in če bo društvo nadaljevalo s programom, katerega je začelo pri tem občnem zboru, da se bo namreč s posebno energijo potezalo za gmetni blagostan našega revnega kmeta, si bode s tem zagotovilo največjo veljavo in prav slavno prihodnost—V tem zmislu so se tudi pomenkavali odlični rodoljubje raznih stanov po dokončanem zborovanju pri Rebku in le še dostavili so željo, da bi društvo začelo še letošnje poletje napravljati kmetijske tabore v raznih krajih Goriškega. — Mi pa smo popolnoma prepričani, da bo društvo ne samo z besedo delalo za gmetni prospeh, ampak da bode tudi povod dajalo k raznim podvzetjem na narodno-gospodarskem polju, za kar ima v svoji sredi dovolj izvrstnih moči. — In prav na tem polju dalo se bode doseči tudi porazumljenje z vsemi dosedajnimi nasprotniki tega društva, kateri so narodnjaki iz pravega prepričanja in niso sovražniki vsa-

simbolizira „te plave oči“ „ta lepi mili obraz“ „to krasno postavo“ in mnogo drugih lastnostij.

V nekaterih krajih napravijo že prvi dan majnika dobri ljudje a slabi gošci veselje, ter se po ulicah podé in s trobento in basom lepo naravo pozdravljajo. V velicah mestih in v residencah je prvi dan majnika veliki praznik; veselje in radost si šotor pod milim nebom napravi, prepeva se umetno ustvarjeni naravi slavo in mladoletni zemlji se celi dan posvečujejo.

Majnikove praznike nahajamo posebno pri nemcih in od tudi so k nam prišli, kder jih vsaj šolska mladina uživa. Daljna južna ljudstva ne vedo za prvi ali sploh za majnik nič, kajti ona imajo že meseca februarja naravo v polni krasoti; toda Franki in Burgundci, Alemani in Suevi, vsi so zlati majnik praznovali. Ajdovski duhovniki germanov so že v prejšnjih časih majnik praznovali, ter na gori „Bructerns“ prvo majnikovo noč njih burke uganjali. Po nekaterih nemških deželah se še dandanes praznuje Valpergijeva noč: cele trume ljudij gredo namreč te noč z baklami in sicer ravno o polnoči čez hribe in doline, da vse copernice izpodé, ki nocejo po deželi plešejo in rogovilijo in na ta način deželo pred to hudo nesrečo obvarujejo.

Mnogo pesimistov imamo, ki zlatemu majniku nič več ne verujejo, ker nas skoro vsako leto prevari in nas mesto v pomladanski v zimski suknji pozdravi; ta nevera in ta slabi kredit pravijo da je sad že dolgoletnega opazovanja. Telurično—meteorološko, kozmo—fizikalno in astronomično—kabalistično hoče se nam dokazati, da kmali ne bomo več niti majnika niti pomla-

kemu povzetju, katero ne vstreza njih sebičnim namenom.

Kakor se razvidi iz poročila občnega zbora pri Rebku, se je sešlo tam prav mnogo rodoljubov; občni zbor je imel prav čestitljiv obraz in občinstvo je sledilo do zadnjega obravnavam z največjo pazljivostjo; posebno pa je pazilo na govor o trtoraji g. R. Dolenca, kateri je svoj predmet v popularni obliki prav interesantno, kratkočasno in temeljito razpravljal, za kar mu je občinstvo tudi skazalo veliko hvaležnost.—

Po končanem zboru je začela zabava pod milim nebom; izvrstna godba iz Kviškega razveseljevala nas je z lepimi slovanskimi komadi, med katerimi se je vrstilo petje. Od nazožih pevcev moramo pohvaliti vrle Dornberžane in Brice. Vrstile pa so se tudi napitnice, od katerih je bila ena na dr. Lavriča sprejeta z največjo navdušenostjo.—Moramo reči, da se njismo nadejali pri Rebku toliko odličnega ljudstva iz vseh krajev, posebno zaradi instalacije župnika v bližnjem Rihenbergu.

Iz pod Čevna 24. maja 1875. (Izv. dop.) Začeli so se pri nas priporočevati nekteri živinozdravniki, kateri pa se niso nikjer tega živinozdravništva naučili, ampak domača zdravila rabijo, in s tem se hvalijo, da so živinozdravniki, akoravno bi živinče tudi brez njih pomoči ozdravilo, ker zdravila niso primerna dotičnim boleznim. Znajo pa govoriti dobro, kar jim koristi, in nevedni ljudje jim verujejo, po zgubi svojih živinčet pa škodo terpijo. Da bi pa kmetovalci pri svojih živinčetih škode ne terpeli, opozoriti se jih mora, da se takih mazačev varujejo in naj se poslužijo učnega živinozdravnika, katerega imajo pri rokah in sicer Antona Zgonika iz Dobravlj, kateri se je 2 leti v živinozdravniški šoli v Ljubljani zdravništva učil, in to opravilo že več časa dobro opravlja, v dokaz tega, da je zdaj v kratkem času vola ozdravil, ki je imel vrančni prisad in družega vola, katerega je imel gospodar že za zgubljenega, ker skoz 8 dni ni jedel ne pil, niti prežvekoval, in tako po njegovem trudu in prizadevanju ga je pogina rešil in popolnoma ozdravil. Vam, da boste rekli, da tak živinozdravnik je drag, pa recem vam, da bolj dragi so mazači, kakor učeni ljudje; poskusite, dragi kmet valci pa se boste prepričali in ne ke sali. (Kmetovalec.)

Iz Trsta 25. maja (Izv. dop.) Deželni zbori so zaključeni; tudi v tržaškem zboru se je vršila borba za narodnost, po vsi Avstriji ni zbora, v katerem bi se tako brezobzirno in kruto postopalo proti kakki stranki ko ravno v tržaškem proti Slovincem.

Manjšina z vsemi datami, fakti pri dokazih ne opravi nič, laški liberalizem (vse meni, tebi nič) je geslo nasprotnne stranke, kateri huji od turkov vladajo in se šopirijo. Pri sklepu zborovanja pokazala je nasprotna stranka, da ji ni družega na srečo, nego pollaščit vse, kar se da in ne da, pa kakor ji povsod Slovenci neustrašljivo nasproti stopijo, kjer se je treba potegniti za narodni blagor, tako se tudi pri sklepu deželnega zbora zapustili dvorano in resolucija z mnogimi točkami, v kateri je tudi novi volilni red bil, je padla, ker ni bilo dve tretjinji poslancev.

Večkrat se po časnikih razpravlja delovanje okrajnih načelnikov, mej katerimi so prav pogostoma imena, Lukša, Majiti; zdajpa hočem jaz nekoliko še tretjo izdajico Ferluga v Rojanu omeniti. Ta magistratni Benjamin, akoravno službo okrajnega glavarja, opravlja se vtika vedno v javna dela in tako rekoč drugim kruh pojé, temveč ker ga magistrat zaradi zvestega službovanja podpira. Tudi ta gospod toči vino, a kakor se sliši nikakor na dobiček njegovega gospodarja. Da ni zmožen svojega poslo-

di imeli in da je ta zadnji četrti del sedajnega stoletja že blizo ovega časa, ko se ta majhna toplota mora umikati zmerznjeni zemlji.

Nij ga več majnika!—ali že prihodnje leto morabit ne bode več pomlad nas pozdravila!

Zakaj ne?

Prebister je človeški um postal ter vse naravne skrivnosti poizvedel in zaradi tega se mu ona tudi hudeje; pesimisti so že skoro obupali in stanovitnost a-rave uničili. Imamo tudi preroke, ki pravijo, da za tem mrzlem majnikom nastopi precej vroče poletje in da pomlad s časom izostane ter bode od mrzle zime do vročega poletja le kratki prehod, kar nam le nahod in kašelj prinese.

Mi pa dragi bralce, lepa bralka smo še vedno optimističnega mnjenja; in to je prav! Naj naše oko prsto gleda čez hribe in doline in naj se z naravo raduje, tudi če se nij še v praznični obleki pokazala. Nočemo tudi več misliti in tuhtati, da nam je bil pred dvema leti ravno zlati majnik krah ali polom skrivaje prišel, ki je našemu žepu sto in sto forintov in našim prsam tisoč in tisoč zdihlejev odnesel. Ko se nam majnik približa mislimo precej na pomlad, na lepo modro nebo na zeleno barvo cvetoče zemlje in na različno pisano—prelepo obleko nežnega našega spola, kajti gor-ki solnčni žarki, lepo dišeča vijolice in elegantne oblačila pristujejo obligatorično času „ko cvetlice razcveté.“

J. Rebe k.

vanja, to uže vrabei na strehi čivkajo; faktični glavar je zvita buča Bonin, on mu vse važne listine spiše, on ima kje „carta bianca“ in če še njega kaj zadržuje, nastopi tretja osoba, krčmarjev dečko glavarsko stopinjo in reč gre se ve da od rok, a kako? to naj si mislijo častiti bralci.

Žalostno je kjer ptujec tlači narod a še bolj žalostno je kjer zavzima to mesto domačinec v kratkih hlačah. Da si ta g. F. postavi v naši okolici jako grd in svariven spominek je gotovo in mora sam spoznati; a v njemu je uže vsak čut otrpnel. — Vendar pride morda čas kesanja, ker pot po kateri je prišel do žalostne slave ndira se uže pod njegovimi nogami; sramotni pad se bliža.

Politični pregled.

Torej minister Bahans je odpravljen, dosedajni minister za poljedelstvo Chlumetzky, postal je trgovski minister in na njegovo mesto kot minister poljedelstva je stopil nek mlad grof Jeronim Mansfeld, od katerega se samo toliko ve, da še nijma 33 let, da je huzarski ritmajster v rezervi in, kar je bolj pomenljivo, da je svak ministra predsednika, kneza Adolfa Auersperga.—Kdor pa ve, da se imenuje sedajna doba avstrijska—doba Auerspergov, ta se ne bo čudil novemu imenovanju. — Ustavoverni listi pa niso to imenovanje nič kaj prijazno sprejeli; temveč so ministerstvu očitali, da nij solidarno, kakor je to minister Auersperg dostikrat naglašal, ker ko bi bilo to res, bilo bi palo z Bahansom vred. — „Neue freie Presse“ kritizuje to imenovanje še iz drugega stališča, da namreč nij popolnoma konstitucionalno, ker Mansfeld še poslanec nij in se boji za avstrijsko ustavnost.— No, kedo pa je kriv, da pri nas ustavnost noče vkoreniniti se, če ne ustavoverci, kateri spodkopujejo v Avstriji čut prava in smešijo ustavnost.—

Govori se sopeset o ministerski krizi.

Iz Pešte se poroča, da bode na mesto Kollerjevo prišel general Blažič za vojnega ministra v Pešto pa pride za deželnega komandanta fcm. Molinariy. Obe imeni imati mej Jugoslovani, dober glas, torej nij čudo, da ta novost (ki se pa mora stoprv utrditi) nij po volji „N. Fr. Pr.“ — Iz vsega je vidno: krona stori v Avstriji, kar hoče.

Sliši se celo, da so dvorni krogi siti judovskega elementa in da hočejo neko ministerstvo bolj konservativnega značaja; v zvezi s to vestjo je tudi ona, da se bode na Dunaji osnoval velik konservativno-ustavoveren časnik z ustanovnim fondom 1,200,000 gold., katerih polovico da sam nadvojvoda Albreht.—List bode zagovarjal samo čisto avstrijske zadeve in v uredništvo se ne sprejme iz principa noben žid ali tuji novinar.

Nadvojvoda Jo v a n S a l v a t o r objavlja v „Mil. Ztg.“ več člankov, v katerih polemizira proti onej brošuri, ki je óni dan izšla v Lipskem kot odgovor na znano njegovo izjavo o stanju avstrijske artilerije in potrebi rusko-avstrijske zveze. Nadvojvoda dalje v teh člankih protestira proti člankom pruskim listov na Dunaji, ki hočejo, da Avstrija mora biti odvisna od Prusije. Armada avstrijska, pravi Jovan Salvator, nij ustvarjena za neprirojeno pobratimstvo s Prusijo, in ona tudi ne misli na maščevanje. Armada se le trudi, da bi bila h kakej neizogibnej vojni pripravljena tako, da bi bila kmalu končana. Nadvojvoda obsojuje tudi nedomoljubno in izključno novinarstvo, ki izpodkopava avstrijsko zavest in dinastično čutje, in je za to plačano s pruskimi tolarji. Končno priporoča prijateljstvo z R u s i j o ter se tudi izjavlja zoper vsako razširjenje avstrijskih dežel na iztok. — Da se pak cela država okrepi in ojači, mora Avstrija, vsled besedij Salvatorjevih, zadostiti svojim n a r o d o m in se z njimi pomiriti, zatajiti r a z n e namene; a le na ta način najde moč v samej sebi.

Govori se z veliko gotovostjo o novemu shodu treh Cesarjev v Ems-u.—Potovanje našega Cesarja v Galicijo pa menda bo za letos izostalo in to iz finančnih obzirov. Dunajski listi poročajo, da se državni zbor sopeset snide sredi oktobra in bode zboroval ob enem z delegacijami, ki se bodo ta pot sešle na Dunaji.

V Gradcu je vlada osnovala policijsko direkcijo in vzela policijo županstvu iz rok, zaradi zadnjih dogodkov proti don Alfonzu. — Zaradi tega pa so graški mestjani od vlade preganjanemu žu-

panu napravili jako prijazno demonstracijo; poslali so mu po deputaciji addresso, v kateri odobrujejo njegovo postopanje in ga zagotavljajo največega zaupanja.—Več graških in dunajskih listov, ki so grajali vladno postopanje v tej zadevi, je vlada konfiscirala. Sliši se, da bodo celo štajerski namestnik v kratkem poslan v penzijo in imenujejo se uže razni nasledniki. Vidi se iz tega, da s princi se nij šaliti.—Don Alfonz pa nekda bode vendar zapustil Gradec ter se podal na grajščino Ploškovec, ki je lastnina Cesarja Ferdinanda.

Namestnik Kúbeck je te dni bil pri don Alfonzu in mu je izročil jako prijazno pismo našega cesarja. Tudi to je mala kazen za namestnika, katerega poznamo iz Gorice kot človeka, ki je bil še preveč previden in je vsacega kričača italijanskega smatral kot „staatsgefährlich“.

Rusini se v gališkem dež. zboru potezajo za nemščino v šoli in to samo zaradi srda na njih brate Poljake; ali nij to prokletstvo?!

Slovaške „Narodne Noviny“ prinašajo skoro v vsakem listu dopise o pristopu mnogih Slovkov k „českej matici“. Krutost Madjarov bo torej ožje zvezala brate Čeha in Slovake. Ogrski parlament je jenjal predvčerajšnjem; to jesen bodo nove volitve.

Francoski listi pišejo jako simpatično o ruskem caru; pravijo, da je on tisti, ki varuje Francijo pred Bismarkom kateri bi jo sopet rad naskočil. in da je le za-to prišel v Berlin, da Bismarka potolaži. Te dni bo obiskal nez Orloff, ruski poslanik, cara v Emsu, da mu razloži anje na Francoskem. V Belgiji, kder vladajo klerikalci, je zdaj vedno romanje in mnogo procesij, katere pa hočejo liberalci zabraniti; te dni pa je prišlo zaradi ene take procesije do hudega boja v kateremu je bilo čez 1000 ljudi ranjenih. Belgijske sodnije so necega Duchesne, kateri je nekda nameraval umoriti Bismarka za nekrivega spoznale. Morda bo zdaj Bismark, sopet začel rožljati se sabljo proti Belgiji, kakor pred enim mesecem prav zaradi te komedije. Ta človek hoče vzkazati celemu svetu; s tem pa bo škodoval nemškemu narodu, kateri bo zgubil počasi vse simpatije in si pridobil sovražstvo vsih narodov.

V Švajci je bilo te dni narodno glasovanje o prašanji, če se uvede civilni zakon in o tem, kedo sme glasovati v občini.—Boj je bil mej klerikalci in liberalci, kateri zadnji so zmagali gledè prvega prašanja; prvi pa glede drugega.

Karlisti so te dni zmagali vladno vojsko in z naskokom vzeli neko trdnjavo; don Karlos sam je komandiral. Vidi se, da kmalo eni, kmalo drugi zmagajo in da ne bo še konec bratovskega boja na Španskem Srbski knez potuje po svoji deželi in ljudstvo ga povsod entuzijastično sprejemlje.—Bog daj, da se reči na Srbskem sopet poravnajo in da začneta knez in ljudstvo skupno delati za napredok knježevine.

Na Grškem se je vnel hud razpor mej narodom in kraljem; sliši se, da ima nastati revolucija in da hočejo kralja izgnati ter proklicati republiko.

Razne vesti.

(Goriško starešinstvo) je imelo sejo dne 22. t. m. Na dnevnem redu je bila odpoved grofa Coronini-ja. Te odpovedi nij sprejelo starešinstvo, ampak izvolilo je deputacijo, katera ga pojde prositi, da sprejme volitev.

Po tem je starešinstvo izvolilo za prvega podžupana viteza Bosizio in za drugega dr. pl. Luzenbergerja za druge odsekovce.

(Kupčijska zbornica) se je včeraj na novo konstituirala in izvolila predsednika in podpredsednika. Izvoljen je baje za predsednika sopet Baron Hektor Ritter, za podpredsednika pa Andrej Pavletič.

(Nemško gledališče) imamo uže čez en teden v Gorici. Osebjje je še precej dobro in igre prav fletne, vendar pa je gledališče prav slabo obiskano, deloma zaradi velike vročine, deloma pa, ker se goriško občinstvo še za laške predstave malo briga, kaj pa še za nemške.

Zaradi slabih opravkov menda društvo odlazi začetkom prih. tedna.

(† Janez Lapanje), več let čuvaj goriške čitalnice in našim Slovincem dobro znana osoba, je v Gospodu mirno zaspal dne 25. t. m. Bolehal je 2 meseca na neki srčni bolezni in še mlad, v 38 letu je moral

zapustiti svet. Bil je izvrsten narodnjak, priden, skrben, zanesljiv mož in poštenjak prve vrste v vsakem obziru; zato je užíval zaupanje in dobrohotnost mnogih odličnih gospodov, kar je dokazal tudi lep pogreb, katerega so je udeležilo mnogo čitalničarjev in drugih gospodov.—Pošteno je živel, lahko je vmrl!

(Ljubljanski škof) g. Vidmar vendar še ostane. Cesar pri ministerski avdijenci 23. t. m. nij podpisal g. dr. Pogačarjevega imenovanja, katero je vlada podpirala, rekši: „ist ja der alte gut.“ (Narod.)

(Toča.) Nedeljo po pôlu dne je toča veliko škode napravila v okolici Tržiča (Monsalcone) v Mirnem in pri Gradiški.

(Faliment) V Trstu je te dni falirala močna firma „Cloetta in Schwarz“, ki je imela tudi nabrežinske kamnolome, za 2½ miliona gold.—Vsled tega falimenta se je ustrelil nek drugi Cloetta, sorodnik goriomejnega, ker je imel pri firmi čez 100,000 gold.

(Velika nesreča) se je pripetila te dni na štajerskem.—Neka procesija se je pripeljavala na čolnih čez Muro, ker pa se je na en velik čoln preveč ljudi nagnjelo, je šel čoln na dno in utonilo je mnogo romarjev posebno žensk in otrok; sliši se da blizo 100.

(In Krasu) se nam piše, da interpellacija v dež. zboru zaradi zakasnenja učiteljskih plač nij obrnjena proti pravi oblastnji. C. k. davkarije na Krasu nijso krive, da se godijo v tem obziru take nerednosti; one ne morejo denarja potirjati zaradi slabih letin in največje revščine kmetov. Ker pa je vsak ugovor proti božji šibi brez uspeha in ker je silno potrebno, da se učitelje reši iz krempļjev človekoljubnih ljudi, ki pobotnico od 25 gold. kupujejo za 20 gold., treba je levite brati, ali pa prav ponižno prositi tam na onem mestu, pri onih oblastnijah, katere davkarijam lahko vkažejo: „Das k. k. Steueramt wird beauftragt“ in vidilo se bo, kako voljno bo davkar izplačeval pobotnico, ali dokler tega nij, ravnati se morajo davkarije po predpisih kajti drugače dobivajo velike nosove. Mi k temu dodamo v tolažbo dopisniku, da interpellacija naših poslancev govori sicer o davkarijah; obrnjena pa je prav za prav proti onim oblastnijam, ki lahko vkažejo: „Das Steueramt wird beauftragt“, kajti politično oblastnije morajo vendar skrbeti, da učitelji dobijo svoje pičle dohodke o pravem času, saj so oni pionirji napredka in omike, torej prvega pogoja boljše bodočnosti naše in vsake države. Dokler pa bo vlada poprej za vse drugo skrbela, nego za poduk,—žalostna nam majka! kajti učitelj menda še na Turškem nij več zadnji.

(Beseda pri Rebku). Dne 6. junija napravijo „podčavenski rodoljubje“ pri Rebku besedo se sledečim programom: 1. Petje; 2. deklamacija; 3. petje, 4. deklamacija; 5. petje; 6. šaloigra. Začetek ob 7. uri. Po veselici bo skupna splošna večerja. K tej veselici vabijo vse rodoljube: „Podčavenski rodoljubje“.

(Porotna sodnija). C. k. okrožna sodnija, objavila je imenik porotnikov za prih. sessijo ki začne 8. junija.

Mej 36 porotniki so samo sledeči Slovinci: Munich Franc iz Sela, Vincencij Faganel iz Mirne, Dr. Tonkli iz Gorice, Jurij Furlan iz Prvačine, Anton Ivančič, posestnik v Deskli, Carli Franc iz Tomina, Kenda Jožef iz Boveca, Faninger Janez iz Boveca Malnig Franc iz Kanala, Pitamic Franc iz Volč, Kregaur Franc iz Rončine in And. Konjedic iz Plavij. Mej 9. namestniki pa je sam profesor Hafner Slovencec.

(Železnica mej Trstom in Ajdovičino). V ponedeljek je bila v Trstu seja ustanovnega odbora za to železnico. Po tem ko je g. inženir Živic razložil natančno to črto, izvolil je odbor za predsednika Dr. Tonicellija in poseben odsek za potrebne študije, v katerega so izvoljeni: Burgstaller, Černe, Cosolo, grof Lanthieri, Margoni, Dr. Olivo, Rieter, Živic, Tanzi in Venezian.

Bog daj, da bi se tem gospodom reč posrečila.

(Andr. Brezoviček) dosedaj vikarij v Štanjelu je postal župnik v Rihembergu, kder je bil v nedeljo inštaliran z veliko slovesnostjo.—Sliši se, da je bil v nedeljo tudi namestnik baron Pino z glavjarjem baronom Rechbachom v Rihembergu in da ga je ljudstvo slovesno sprejelo.—

(Nov zemljevid goriške dežele) je izdelal g. šolski nadzornik Vodopivec in kakor se sliši je te dni popolnoma dovršen dospel iz Dunaja.—Delo tega zemljevida je prav lepo in bi moralo kinčati vse javne in privatne prostore to je pisarne in urade na Goriškem. Drag tudi nij; cena mu je menda samo 2 gold. Te dni se bode po sklepu dež. zbora razposlal vsem županijam in šolam na Goriškem.—Dobival se bode gotovo pri goriških knjigotržcih.

(Časnik „Nation“) ki je izhajal v nemškem jeziku v Pragi in se je potezal za politiko činnosti, je te dni prenehal.—Urednik Lukeš je namreč objavil, da mu je nek prijatelj izročil originalno korespondenco njegovega pokrovitelja in podpornika nekega dr. Čeha z načelnikom takozvanega vladnega „presfonda“, ministerijalnem svetovalcem Erhom, iz katere je razvidno

da je dr. Čeh, kateri se je Lukeš-u hlinil, da ga podpira iz lastnega premoženja, dobival vse podpore, katere je dajal uredniku Lukeš-u od vlade.—Vsled tega je Lukeš v zadnjem listu v odprtem pismu protestoval proti dr. Čehu in mu celo napovedal tožbo, ob enem pa naznanil, da ne bode več izdajal časnika „Nation“, ker je po nepoštenem ravnanju dr. Čeha ta časnik oskrunjen in s to oskrambo tudi uničena vse dobre velikodušne svrhe tega lista. Ta dogodba ovaja tudi v kakih lepimi sredstvi se vlada bojuje in kako čedež je prišlo z moralom.—

(Na Dunaji) so zaprli necega pisarja, ki se je jezuitskemu generalu Beksu ponujal, da umori Bismarka, če mu jezuitje dajo 200,000 gold. precej, en milijon pa potlej. Njegovo pismo so jezuitje sami izročili policiji.

(Don Alfonz) se zdaj prav dosti piše; kmalo se sliši, da bo šel na Česko, kmalo na Tirolsko itd.; nek sensual goriški pa ima tolike simpatije do tega princa, da mu je te dni pisal, naj pride v Gorico, ker on pozna blizo Gorice neko lepo posestvo, kder bo lahko mirno živil in to posestvo je zdaj na prodaj prav dober kup. Don Alfonzov tajnik, baron Lazzarini, pa je odgovoril sensalu, da nj. visokost se dobro počuti v Gradcu in da ne misli še zapustiti to mesto.

Poročilo

Ob javnem občnem zboru polit. društva „Soča“ dne 23. maja 1875. pri Re b k u

Predseduje dr. Jakopič, zapisuje Viktor Dolence nazočih 46 udov in skopica 67 družih poslušalcev, pomeje še več.—Predsednik naznau ob 4¼ uri pop., da je zborovanje pričelo in da je sporočevalac o prvi točki Bavčar, kmet iz Sela pri Černičah.—Na poziv predsednika jama sporočevati Bavčar blizo tako-le: Doživeli smo mi kmetje takih časov, da sinemo po časnikih in javnih shodih razgovarjati se in pretresovati reči katere so koristne za posamni in občni blagor. Sila in velika stiska pa nas budi in primorava, da mislimo na to, kako poravnamo krive pota, kako si zboljšamo svoj stan in odpravimo mnoge krivice.—Vsakemu kmetu je dobro znano, da so kmetije obloženi z vsakovrtnimi davki in če le malo jasno gledamo v prihodnost, se nam vriva žalostno prepričanje, da davki se bodo čedalje bolj množili, a ne znižali.—Zato je treba, da uže denes na prihodnost mislimo in delamo, da nam bodo posamne in občne opravila in bremena lažje postale.—V dosego tega pa ne smemo biti zavirljivi in nevošljivi drug drugemu; ampak skupno moramo delati, premišljevati in posvetovati se, kajti več ljudi več ve in vsaka dobra misel se po skupnem pretresovanju in resni volji sčasoma vresniči.—

Danes, slavni zbor, hočem tudi jaz spraviti v tako občno pretresovanje neko stvar, katera bo večino kmetov zanimala, to je oni davek, katerega moramo ali posamezni posestniki ali pa občine plačevati pod imenom „špitalski stroški“. Gledè tega davka, kateri vedno občutljivejši postaja, se je uže predlanskem pri občnem zboru „Soča“ v Rihembergu povdarjala potreba, da dež. zbor spremeni dotično postavo in posvetovalo, kako bi se sploh temu davku v okom prišlo.—Nekaj se je v tem obziru spremenilo, a kar se je občini odvalilo, navalilo se je na posamezna posestnika.

Če pa pomislim, da so se prav izvrstni in zvedeni možje in ljudski zastopniki trudili v tej zadevi in nijso mogli priti do pravega sredstva, težko in z malo nado spuščam se v tako razpravo, ker naprej vem, da bo marsikedo v mojih predlogih zapazil mnogo težav. Na drugi strani pa mi daja pogum sedajni čas napredka, ki odstranjuje mnoge presodke in vresničuje mnogo poprej nepozvanih idej in pa marsikak pregovor, kakor na pr. oni: „kedor plača, vkaže“ in sopet drugi: „kedor hoče živeti, mora delati.“ kajti kedor plača ima pravico otresti se takih butar, ki po pravici so je dolžni nositi kaki drugi in mladi ljudje, ki lahko delajo se ne smejo zanašati na svoje starše in na občino, ampak sami si morajo kaj prištediti za čas stiske.—Da se pa naši mladi ljudje bodo tudi držali teh pregovorov, v katerih je mnogo npravnosti in pravoučtja, je treba, da so dobro podučeni in uže na domu od starišev dobro odgojeni, je treba, da so tudi obiskovali ljudsko šolo.—Taki ljudje postanejo dobri služabniki in služabnice in ne bodo polnili špitalov, večinoma zaradi nemarnega življenja. Vsak človek pa, ki gre na tuje kruha služiti, prav lahko ves čas službe na leto en gold. in več odrajtava v namen, da je postrežen v boleznih in če mu moči odrečejo.—Naravno je, da bi se morali služabniki obdačiti in da bi se iz tega davka morala osnovati ena posebna glavnica, iz katere bi se pokrivali špitalski stroški.—Ta davek bi morali gospodarji odrajtavati uradom in ti bi sopet morali pošiljati porbane svote denarnicam onih dežel, iz katerih so doma služabniki.

Nadalje se mi zdi naravno, da bi stariši dotičnih služabnikov tudi kaj malega na leto plačevali v omenjeno glavnico ali fond, ker ta fond bi jih oproščeval velikih plačil za špitalske stroške, kajti kakor meni znano je mnogo bolj revnih kmetov zaradi takih stroškov prišlo na kant in v mnogih občinah na Krasu in

Vipavskem, ki štejejo komaj 60 do 80 hiš, je po 50 in več vaščanov po svetu v službah in se torej prav mnogokrat pripetijo slučaj, da morajo stariši ali pa srenje prevelike svote plačevati za nje. Torej je tudi za take stariše boljše, če vsako leto kaj malega plačujejo, kakor pa na enkrat po 80, 100 in več gold. Po teh načelih bi pa tudi lahko nekatere srenje skup, ali pa celo okraj vstanovili si glavnicu, iz katere bi se podpirali reveži dela nezmožni in sploh sčasoma osnovali tudi na lašni dobrodejni zavodi, kakoršnih nahajamo v prav civiliziranih deželah skoro v vsakem trgu ali pa večji vasi. Res je, da kaj takega se ne da tako lahko in hitro vsvariti, pa saj tudi hrast ne zraste v enem letu, pa v mnogih letih postane velikan in redi dosti želoda.— Sploh pa je želeli, da se mi kmetje resno poprimemo vsakovrstnega koristnega združenja, da si začnemo s skupnimi močmi snovati razna društva, ki bi nam prišla na pomoč in bi nam pomagala do napredka, kajti če ne bomo skupno delali za napredek, propali bomo in postanemo sužnji družih stanov in morda narodov. Jez sem tukaj le v obče razvil načela, po katerih bi se morda moglo zlaščati občinam in posameznim bremu špitalskih stroškov; zatorej ne bom stavil v očigled mojega omejenega ogleda v tem obziru določnih predlogov, ampak predlagam samo, da sl. občni zbor nalaga društvenemu odboru, da on to zadevo vsestransko pretresa in pripravi potrebne korake bodisi v obliki načrta postave ali prošnje na dež. zbor, katero bi predlagal prihodnjem občnem zboru v potrdbo.

Na prasanje predsednika, če nijma nihče govoriti k tem predlogu, oglasi se Josip Faganel; on bi se sicer zlagal z Bavčarjevem predlogom, ko ne bi bil tako težko izvestljiv; prav in pravično je, da plačajo posli sami za se bolnišnične stroške, ker ti kmetu niso nikoli koristili, ampak večinoma so sovražniki njegovih in žalostno je, da pridejo po tem ubogemu kmetu na vrat, ko je mestna gospoda porabila njih najboljšo moč. in jih odtegnila poljskemu delu. V tem obziru je gotovo važno, da se vrede pravne razmere mej gospodarjem in poslam, mej poslam in domovino itd. Ampak za kaj takega je menda edino kompetenton državni zbor,—kajti v prvi vrsti je potrebna sprememba poselskega reda in pa nekaterih mestnih statutov. Tržaški statut je na primer tako nepravilčen, da ljudje, katerih stariši so prišli mladi v Trst, so se tam poročili in vmlili in katerih v srenji nihče več ne pozna, pridejo, ko so stari in bolelni, v tržaški špital in tam umró; pa občine morajo plačati za njih vse špitalske stroške. To nij po nobenem pravično. Tržaški magistrat nadalje podpira tudi nepravilčnost gospodarjev, kajti vsakdo si lahko misli, da večina poslov zbolil pri gospodarjih in vendar tržaški magistrat zmerom potrjuje, da so bili posli brez službe, ko so zboleli, samo da mora po tem dotična dostokrat uboga srenja plačevati za bogatega mestjana. Vsled tega nasvetuje dodatek k Bavčarjevemu predlogu, da se namreč odboru izroči tudi naloga, naj natančno poizvedava, kako so postave gledé poslov po drugih kulturnih državah urejene in naj dene na dnevni red prihodnjega obč. zbora tudi prošnjo ali motivirano resolucijo do državnega zbora, da bi on ustanovil nov poselski red za celo državo morda po izgledu enake postave na Švicarskem, ki menda ozir jemlje na posestnika in natančno ureduje razmere mej poslom in gospodarjem.

Ferdo Perozzi iz Dornberga je popolnoma mnenja predgovornikovega in konstatuje, da tržaški magistrat res izdaja za vsacega bolnega posla certifikat, da nij zbolel v službi, kakor da bi bili vsi posli v Trstu le na spreminjanji zraka, kar pa nij verjetno. Dober pripomoček proti tem nedostatnostim bi bil, ko bi policija to reč nadgledovala in ko bi bil vsak posel primoran oglasiti se pri policiji, kadar vstopi v kako službo ali pa izstopi iz nje. Saj je to tako policijska zadeva, katero bi policija ne imela zanemarjati. Policija pa naj bi po tem izdajala spričevala.

Dr. A. R. Rojic omenja, da so stroški za bolnike res preveliki in težijo kmetije. Žalosten je stan naše dežele, uboga je zadosti, ker toliko ljudi mora iskati kruha na tujem. Tega pa je krivo to, ker smo zaostali v napredku, ko bi bilo ljudstvo bolj omikano, bi se tudi blagostan širil in naša dežela bi postala zaostla bogata, da bi lahko vse svoje in še druge ljudi redila.

Če pa uže ljudstvo mora iti na tuje in tam oboli, naj se dela in pazi na to, da bodo gospodarji plačevali postavni del bolnišničnih stroškov; poslov brez dela pa naj se ne trpi po mestah in to iz moralnega in materialnega obzira ne. In če se v tem obziru noče nič storiti, naj naše županije zahtevajo, da se taki bolniki ki so „transportable“ pripeljejo iz Trsta na dom, kder bodo boljše postreženi za manjši denar, kajti v Trstu je špitalska tarifa za bolnike III. razreda 80 soldov, ali za celih 20 soldov višočaja, kakor drugod po Avstriji. Gotovo mesto Trst dela nam veliko krivico, če se pomisli, da tirja za vsacega našega bolnika, če tudi pri delu zbolil. povrnitev stroškov, mej tem, ko za italijanske inozemske rogovileže, katerih po Trstu vse polno postopa, prav rado prepaša bolnišnične stroške. Zato je dolžnost vlade, da v tem obziru kaj pomaga. Pa naše županije tudi malo storé za svoje bolnike, treba, da jih preveje bolj humanitarni duh in preskrbe potrebno, da se bolniki lahko doma zdravijo, kar bo boljše in

sčasoma ceneje. Nasvetuje torej, naj draštveni odbor tudi te momente jemlje v poštev in naj kako resolucijo predlaga v zmislu, da se bodo naši bolniki domov pošiljali.

Predsednik naznanja, da je sklenjena debata in pozivlja nazoče ude, da glasujejo o Bavčarjevem predlogu in Faganelvem dodatku. Predlog in dodatek obvelja z veliko večino.

Mej zborovanjem došel je sledeči telegram iz Tolmina, katerega prečita predsednik: „Pri Rebku zbranim Sočanom in drugim Slovencem Slava! Našim tirjatvam zmaga, delajmo neutrudljivo, vsestransko. Pozdrav moj vsim. Lavrič“

Občinstvo jemlje na znanje ta pozdrav s „živioklici.“

O drugi točki, to je o razdelitvi občinskih zemljišč, govori E. Klavžar, razpravlja kratko in točno vprašanja: kaj so občinska zemljišča? je li koristno, da se razdele ali ne? če je koristno, kako naj se razdele? Odgovor na prvo vprašanje je obče znan, za to ga v poročilu opustimo; o koristnosti ali nekoristnosti razdelitve meni govornik, da bi ne zagovarjal razdelitve, ako bi bila občinska zemljišča v dobrem kulturnem stanju in bi se tako umno in pravilno uživala, da bi vsled tega njih kultura prav nič ne pešala; v tem primerljaji bi imele občine najboljšo zavarovano svojo imovino, od katere bi vsi opravičeni občinarji ne samo za obstoj svojih družin in kmetij potrebne užitke dobivali, ampak tudi občine stalne dohodke imele. Žalibog, nemamo na Goriškem več takih dobro ohranjenih obč. zemljišč, marveč so se ona v skupnem gospodarstvu, nepravilno in samopridno oskrbovana, večidel uže tako ogulila, da so nam skoro samo gola njih rebra ostala; tako posebno na Krasu, ob Čavnu, ob sv. Gori. Za taka zemljišča nij več druge pomoči nego razdelitev.

Dokler jih bodo občinarji skupno uživali, bo vsak gledal, da izkoristi za se zadnjo pest zemlje, zadnje drviščne pritlikovce, zadnjo bilko trave na njih, in v malo letih ne ostane družega deliti nego golo kamenje. Če se pa razdele, bodo marljivi deležniki svoje deleže varovali, očistili in v to obdelali, kar se da iz njih narediti, ker je to uže stara resnica, da vsak svojo lastnino bolje varuje, nego skupno. Nemarni gospodarji bodo se ve, da tudi svoje deleže poprodali in zapravili in po tem kot reveži občini na ramena páli. A na vse zadnje je pa vendar bolje, da se splošna zemljiščna kultura v občini zboljša in da imajo vsaj nekateri nekaj, kakor nobeden nič. Iz teh in še mnogih drugih razlogov se mora priznati, da je razdelitev občinskih zemljišč na Goriškem ne samo koristna, ampak tudi potrebna.

Teže, veliko težje je odgovoriti na vprašanje, kako naj se obč. zemljišča delé, ker so pri nas razmere glede tega, kako so posamezne občine svoja zemljišča pridobile, kako so jih od nekdanj uživale, kako dotične stroške plačevale,—in na vse te razmere se mora postaviti zastran razdelitve vsakakor ozirati—tako različne, da bi se lahko trdilo, da nijso v dveh občinah po vsem enake.

To je sprevidela vlada, ko je zavrgla načrt postave, sprejet v deželnozborni sessiji leta 1863 in to je sprevidel tudi naš deželni zbor v letošnji sessiji, kar se razvida iz sklepa o dotičnem predlogu g. poslanca Faganel-a. Zato bi bilo naj bolje, da bi si preskrbel deželni odbor natančne date, koliko in kakošna občinska zemljišča ima vsaka občina na Goriškem, ali so nje izključljiva lastnina od nepamtenih časov, ali jih je vkupila ali po zemljiščno-odvezni poti odkupila, kako so v tem primerljaji skladali občinarji dotično kupno ali odkupno ceno, kakošna je stara nespodbijana navada zastran uživanja, po kakošni meri skladajo občinarji davek od obč. zemljišč in druge zadevajoče stroške? Na podlagi dotičnih poročil naj bi izdal županstvo potrebne poduke in naj bi po tem deželni odbor in zbor z vsemi postavnimi sredstvi pospeševala razdelitve.—Govornik sklne s predlogom, naj bi se odbor Soče v tem zmislu obrnil doslav. dežel. odbora.—Faganel opazuje, da se ne zлага s tem, kar poročevalec pravi glede nerazdeljenja dobrih zemljišč, ker taka zemljišča postanejo po razdelitvi se boljša; vsako še tako dobro zemljišče naj se razdele.—Kar se pa tiče načina, kako naj se razdele, ozirati se je treba na pravne razmere; občine so večinoma kupile ta zemljišča od grajščin in plačevali so jih občinarji po davkih, torej se ne more misliti na enakomerno razdelitev mej vse občinarje, tudi tiste, ki so grajščinam plačevali kaj malega za takozvani „jus“.—

Dr. Rojic pravi, da je popolnoma potrebna razdelitev na Krasu in drugod, kder je slab svet; tako razdelitev bi moral dež. odbor z vsemi sredstvi pospeševati, kar dozda nij storil. Dobra zemljišča pa bi bilo dobro pustiti v skupnem gospodarstvu, ker bi se lahko vsi občinarji na njih izdelali skupne vinograde i.t.d. ter tako v družtvu uživali več koristí, zraven pa pospešavali napredek.—

Faganel odgovarja, da nij mislil na tak način družtvenega obdelovanja in da tudi on odobruje misel skupnih zemljišč v napredvalnem zmislu.—

Klavžar konstatuje, da je na Českem prav dosti takega skupnega izvrstno kultiviranega zemljišča in da

srenje, ki imajo taka društvena zemljišča, prav bogata postajajo in uzorno napredujejo.

Ker je imel Klavžar kot poročevalec zadnjo besego zaključil predsednik razgovor in vabi nazoče ude, da glasujejo o Klavžar-jovem predlogu. Je sprejet enoglasno.—Predsednik naprosi Riharda Dolence, vodjo vino-rejske šole na Šlapu, da govori o 3. točki dnevnega reda.—Dolencev 1½ ure trajajoč govor o vinoreji, katerega prinesemo prihodnjič, so nazoči pazljivo poslušali in vedno odobrvali. Ko je končal, se mu je občni zbor na predlog dr. Rojca zahvalil se živioklici in izrazila se je žela, da bi govornik večkrat govoril pri obč. zborah družtva.—

Ker je bilo uže pozno in poslušalci uže vturjeni, je naznanil predsednik ob 7½ uri zvečer, da 4. točka se preloži do prih. obč. zbora in da je zbor sklenjen.—

Svetemu možu v spomin!

Pobožno službo nikdar zanemarjal,
Dobrot veliko si ovčicam storil,
Pogumno se za svojo vero boril,
In v pridigah jo krepko zagovarjal.
Pogosto si se z grešnicami vkarjal,
Na serca si premilo jim govoril,
Brezvernic si veliko že spokoril,
Iz Magdalen nedolžne si ustvarjal.
Da bog te blagoslovil je, to kaže
Pomnoženje pobožnih duš ~~Sežame~~,
Ki te slave svetnika,—srečni Jože!
Doživel nisi do sedaj blamaže;
Če tu kosti ti bodo zakopane,
Iz groba zrastejo ti:—bele rože.

Pobožna ovčica s teboj zovračnica brezverno
„Soče“ in „Slov. Naroda.“

Vsem tistim p. n. gospodom čitalničarjem in drugim, ki so ranjcemu **Janezu Lapanju** izkazali zadnjo čast, se preponižno in preserčno zahvaljuje:

ranjcega očca.

Št. 231.

Razpis učiteljskih služeb.

Vsled sklepa c. k. pomnoženega okrajnega šol. sveta tega okraja se stem razpisuje: a) službi učitelja enorazrednic v Sempasu in v Ročinju z letno plačo f. 500 in odškodnine mesto stanovanja f. 120 dokler ne bode stanovanja v naravi.

b.) službi učitelja enorazrednic v Pevmi in v Vipolžah z letno plačo f. 400,—in odškodnino f. 120

c.) službe popotovalnih učiteljev z letno plačo f. 500, in f. 60 odškodnine mesto stanovanja 1.) za šoli: Deskle—Gorenjopolje, 2) Lokve—Voglarji, 3.) Banjšica—Verh.

č.) služba učiteljice v Černičah z letno plačo f. 400, ali podučitelja s f. 300.—Plačila navedenih služeb se bodo povikševala s petletinami poleg §. 30. dež. šol. postave 10. marcija 1870.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja naj dalje do 30. junija t. l. pri dotičnih krajnih šol. svetih.

Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj vložijo prošnje pri njem predpostavljanih šol. oblastih.

C. k. okrajni šol. svet

v Gorici dnè 16. maja 1875.

Kedor hoče biti vesel v prosti naravi, naj se sprehaja **v soboto, 29. t. m.** proti večeru po duajski cesti proti takozvani **bajti**, naj gre še en par korakov naprej v hladni senci in prišel bode do nove **poletne** gostilnice:

„K NOVEM SVETU“

katera se bode slovesno odprla **v soboto** z godbo, plesom pod milim nebom, umetnimi ognji i. t. d. K veselju bo pa še posebno pripomoglo izvrstno, mrzlo pivo, vsakovrstno vino, okusen zagrizek in vse to prav dober kup. Da se torej **„novi svet“** tik Panjevca prav slovesno odpre, nadeja se, da ga pride obiskat veliko število veselih narovoljubov, gostom zmirom udani in postrežljivi:

TOMAŽ ROSENBERGER.